

Rode Kruis
Vlaanderen

Historische evolutie van de internationale regelgeving
betreffende de middelen van oorlogvoering

7 december 2015

Marijke Peys, stafmedewerker internationaal humanitair recht

Overzicht

1. Tijdlijn

- St. Petersburg Verklaring (1868)
- Verdrag van Den Haag betreffende de wetten en gebruiken van den oorlog te land (1899)
- Aanvullende Protocollen bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 (1977)
- Verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens (1980)

2. Gewoonterecht

3. Nieuwe wapens – art. 36 AP I

4. Massavernietigingswapens

- Nucleaire wapens
- Advies ICJ, (1996)

Tijdlijn

1868: St. Petersburg Verklaring

Considering:

That the progress of civilization should have the effect of alleviating as much as possible the calamities of war;

*That the only legitimate object which States should endeavour to accomplish during war is **to weaken the military forces** of the enemy;*

That for this purpose it is sufficient to disable the greatest possible number of men;

*That **this object would be exceeded by the employment of arms** which **uselessly aggravate the sufferings of disabled men**, or render their death inevitable;*

That the employment of such arms would, therefore, be contrary to the laws of humanity" .

Tijdlijn (2)

1899: Verdrag van Den Haag betreffende de wetten en gebruiken van den oorlog te land

- *“Oordelende, dat het te dien einde nodig is de algemene wetten en gebruiken van den oorlog te herzien, hetzij met het doel deze nauwkeuriger te omschrijven, hetzij om daarin zekere **grenzen te stellen, bestemd om de hardheid er van zoveel mogelijk te beperken;**”*
- *“De **oorlogvoerenden hebben geen onbegrensd recht ten aanzien van de keuze der middelen om den vijand te benadelen.**”*

Tijlijn (3)

1907: Herziening van de Verdragen van Den Haag van 1899 en de aanvaarding van nieuwe Verdragen.

1925: Protocol bij het Verdrag van Genève over het verbod op het gebruik tijdens de oorlog van gifgassen, toxische of gelijkaardige gassen en van bacteriologische middelen.

1949: Vier Verdragen van Genève:

- Voor de verbetering van het lot van gewonden en zieken bij de strijdkrachten te velde.
- Voor de verbetering van het lot van gewonden, zieken en schipbreukelingen bij de strijdkrachten ter zee.
- Betreffende de behandeling van krijgsgevangenen.
- Betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd (nieuw).

1972: Verdrag over het verbod op de ontwikkeling, de productie en de aanleg van voorraden van bacteriologische (biologische) wapens en toxinewapens en inzake de vernietiging ervan.

Tijlijn (4)

1977: Twee Aanvullende Protocolen bij de Vier Verdragen van Genève, die de bescherming van slachtoffers in internationale gewapende conflicten (Eerste Aanvullend Protocol) en in niet-internationale gewapende conflicten (Tweede Aanvullend Protocol), versterken.

Verbod op het veroorzaken van onnodig leed:

- 1. In geen enkel gewapend** conflict is het recht van de Partijen bij het conflict ten aanzien van de **keuze van de methoden of middelen** van oorlogvoering **onbegrensd**.
- 2.** Het is **verboden** wapens, projectielen en stoffen alsmede methoden van oorlogvoering te gebruiken **die naar hun aard overbodig letsel of onnodig leed veroorzaken**.

(artikel 35 van het Eerste Aanvullend Protocol)

Tijlijn (5)

1980: Verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van **bepaalde conventionele wapens** die geacht worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben en Aanvullende Protocollen:

- Protocol inzake niet-waarneembare deeltjes
- Protocol inzake het verbod of de beperking van het gebruik van mijnen, valstrikmijnen en andere mechanismen
- Protocol inzake het verbod of de beperking van het gebruik van brandwapens.

Tijdlijn (6)

1993: Verdrag over het verbod op de ontwikkeling, de productie, de aanleg van voorraden en het gebruik **van chemische wapens** en inzake de vernietiging ervan.

1995: Protocol inzake verblindende laserwapens (Vijfde Protocol bij het Verdrag van 1980 inzake conventionele wapens).

1997: Verdrag over het verbod op het gebruik, de opslag, de productie en de overdracht van antipersoonsmijnen en inzake de vernietiging ervan.

1998: Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof.

Tijdlijn (7)

2001: Wijziging van artikel 1 van het Verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens die geacht worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben (1980).

2003: Protocol betreffende explosieve oorlogsresten (Protocol V bij het Verdrag inzake conventionele wapens).

2008: Verdrag inzake clustermunitie

2013: Wapenhandelsverdrag

Gewoonterecht

ICRC, Studie Gewoonterecht

- Regel 11, 12, 13, 14
- Regel 70, 71

Verbod op niet-onderscheidende aanvallen

Niet-onderscheidende aanvallen zijn aanvallen die:

- a) niet op een bepaald militair objectief gericht
- b) gebruik maken van middelen of methoden die niet op een bepaald militair objectief kunnen worden gericht
- c) gebruik maken van middelen of methoden waarvan de gevolgen niet kunnen worden beperkt en die derhalve van die aard zijn om zonder onderscheid militaire objectieven en burgers of goederen van burgerlijke aard te treffen.

Nieuwe wapens – artikel 36 AP I

Verplichting tot het maken van een juridische beoordeling met betrekking tot:

- het bestuderen,
- ontwikkelen,
- verwerven of
- aannemen van nieuwe wapens.

Massavernietigingswapens

- Chemische wapens
- Biologische wapens
- Nucleaire wapens
  - Afwezigheid van een algemeen verbod

Nucleaire wapens

- 1945
  - Eerste gebruik: atoombom Hiroshima
  - Eerste oproep ICRC tot een verbod op nucleaire wapens

Advies van het Internationaal Gerechtshof over de rechtmatigheid van de dreiging met of het gebruik van nucleaire wapens (1996)

Hof benadrukt:

- Verbod gebruik van middelen van oorlogsvoering die onnodig leed veroorzaken (§ 78)
- Verbod gebruik van middelen van oorlogsvoering die niet-onderscheidend zijn (§ 78)

Nucleaire wapens

- 2011
  - Resolutie Rode Kruisbeweging

- Nadruk op de humanitaire gevolgen
  - Drie Internationale conferenties:
    - 2013, Noorwegen
    - 2014, Mexico
    - 2014, Oostenrijk

Meer weten over het internationaal humanitair recht?

Websites:

<http://www.icrc.org/eng/>

<http://ihr.rodekruis.be/>

Inschrijven op IHR-berichten via

<http://nieuwsbrief.rodekruis.be>

Bedankt voor jullie aandacht! Vragen?

